

Goedkeuring van het op 1 juni 1956 te 's-Gravenhage gesloten Verdrag nopens de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van vreemde vennootschappen, verenigingen en stichtingen

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Het in *Tractatenblad* 1956 no. 131 opgenomen Verdrag is de vrucht van de besprekingen, welke tijdens de in 1951 gehouden Zevende Zitting van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht zijn gevoerd over de opstelling van een multilaterale verdragsregeling inzake de rechtstoestand van vreemde vennootschappen en andere vormen van associatie.

Reeds voor de Zesde Zitting had de Haagse Conferentie het onderwerp „les personnes morales” op haar programma staan, doch tot een behandeling is het op deze, in 1928 gehouden, Zitting niet gekomen.

Naast hetgeen hieronder volgt zij ter toelichting van het Verdrag verwezen naar het, in Nederlandse vertaling als bijlage bij deze memorie gevoegde, „Rapport des Travaux de la Deuxième Commission (Sociétés)”, opgesteld door de Nederlandse gedelegeerde ter Zevende Zitting van de Haagse Conferentie. Het origineel van dit verslag is opgenomen in „Actes de la Septième Session” (1951), blz. 367—371. Het is de ondergetekenden bekend, dat deze „Actes” zich in de bibliotheken van de beide Kamers van de Staten-Generaal bevinden.

Het Verdrag regelt slechts de gevallen, waarin vreemde rechtspersonen als zodanig moeten worden erkend in de Staten, die partij zijn bij het Verdrag. Het geeft dus niet aan, door welk recht het algemeen statuut van rechtspersonen wordt beheerst. De erkenningsplicht houdt alleen in, dat erkend wordt, dat de vennootschap, vereniging of stichting, welke rechtspersoon is in de ene Staat die partij is bij het Verdrag, ook in de andere partij zijnde Staten als zodanig zal kunnen optreden.

De toelating tot bedrijfsvoering en de bevoegdheid tot goederenbezit van vreemde rechtspersonen kunnen krachtens artikel 7 respectievelijk artikel 5, lid 3, evenals voorheen, door de partijen zelf worden geregeld, met dien verstande, dat deze daarbij uiteraard moeten blijven binnen het raam der in de handelsverdragen voorkomende (meest-begunstigings-) clausules, waarin de positie van vreemde onderdanen en rechtspersonen op dat terrein wordt geregeld. Tijdens de Zevende Zitting heeft de Haagse Conferentie zich in overgrote meerderheid op het standpunt gesteld, dat het hier een probleem van economische politiek betrof, dat niet tot haar competentie behoorde en bovendien bezwaarlijk het onderwerp van een multilaterale regeling in het kader van de Conferentie zou kunnen vormen.

De Conferentie zag zich bij de opstelling van het ontwerpverdrag voor de moeilijkheid geplaatst, dat in de vertegenwoordigde Staten in hoofdzaak twee stelsels van erkenning worden gehuldigd, die principieel van elkaar verschillen, t.w.:

a. het voornamelijk door de Angelsaksische landen toegepaste oprichtings- of incorporatiestelsel, volgens hetwelk de rechtspersoonlijkheid van een vreemde corporatie wordt erkend indien die corporatie rechtspersoonlijkheid bezit volgens de wet van het land, waar zij werd opgericht;

b. het door een aantal continentale landen gehuldigde systeem van de werkelijke zetel („siège réel”, „effektiver Verwaltungssitz”), volgens hetwelk de rechtspersoonlijkheid van een vreemde corporatie wordt erkend indien zij rechtspersoonlijkheid bezit naar de wet van het land, waar zij haar werkelijke zetel (hoofdadministratie) heeft.

soonlijkheid bezit naar de wet van het land, waar zij haar werkelijke zetel (hoofdadministratie) heeft.

Het uit de Zevende Zitting voortgekomen ontwerpverdrag nopens de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van vreemde rechtspersonen stelt een voor alle vertegenwoordigde Staten aanvaardbare regeling voor. Artikel 1 geeft voor de betrekkingen tussen de partijen als hoofdregel, dat de rechtspersoonlijkheid, die een vennootschap, vereniging of stichting bezit krachtens het recht van de Staat waar zij is opgericht, d.w.z. waar de oprichtingshandeling haar beoogde rechtsgevolg heeft verkregen en waar zij haar statutaire zetel heeft, ook in de andere Staten moet worden erkend. Artikel 2 laat ten behoeve van de Staten, die het stelsel van de werkelijke zetel aanhangen, een uitzondering op de hoofdregel toe, door te bepalen, dat de rechtspersoonlijkheid in een dergelijke Staat niet *behoeft* te worden erkend, wanneer de werkelijke zetel zich bevindt in die Staat of in een derde land, dat eveneens de leer van de reële zetel huldigt. Aan een op grond van artikel 2 met niet-erkenning bedreigde corporatie wordt echter een redelijke termijn gelaten om haar positie in dit opzicht te wijzigen door haar werkelijke zetel over te brengen naar een Staat, waar het incorporatiestelsel geldt dan wel haar statutaire zetel over te brengen naar de Staat, waar zich de werkelijke zetel bevindt (artikel 2, lid 4, en artikel 3, lid 2).

De Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht beveelt de bevordering van de bekrachtiging van het Verdrag warm aan, omdat dit laatste aan de rechtspositie van de Nederlandse rechtspersonen in den vreemde een wettelijke basis zal verschaffen.

Artikel 12 van het Verdrag maakt het mogelijk, de inwerking-treding van het Verdrag, dat door bekrachtiging alleen voor Nederland van rechtswege in werking zal treden, uit te breiden tot Suriname, de Nederlandse Antillen en Nederlands Nieuw-Guinea.

Aangezien het wenselijk voorkomt deze mogelijkheid open te houden, is voor de goedkeuring van het Verdrag de vorm van een Rijkswet gekozen. De voorgedragen formulering van het ontwerp van Rijkswet impliceert, dat de Kroon, behoudens inachtneming van de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk, de kennisgevingen kan doen, bedoeld in artikel 12, lid 2, van het Verdrag. Zodanige kennisgeving zal niet worden gedaan, dan nadat, wanneer het Verdrag zal zijn bekrachtigd, de wenselijkheid daarvan zal zijn vastgesteld en in het betreffende Overzeese gebied de aldaar eventueel noodzakelijk geachte uitvoeringsregelingen zullen zijn getroffen.

Omtrent enige artikelen afzonderlijk moge nog het volgende worden opgemerkt.

De artikelen 3 en 4 behandelen de statutaire zetelverplaatsing en fusie van vennootschappen, verenigingen en stichtingen, doch alleen voorzover verband houdende met de erkenning. De erkenning van een zetelverplaatsing of een fusie door de Staten waaruit en waarnaar de zetel wordt verplaatst, respectievelijk door de Staat of Staten, waarin de fuserende vennootschappen etc. te voren waren gevestigd, is beslissend voor de erkenningsplicht der andere Staten die bij het Verdrag partij zijn.

Uit artikel 5 volgt, dat de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van vreemde vennootschappen etc. niet zonder meer inhoudt, dat haar meer of andere rechten zouden toekomen dan in het erkennende land aan soortgelijke rechtspersonen zijn toegekend.

Ingevolge artikel 6 genieten de niet-rechtspersoonlijkheid bezittende vennootschappen, verenigingen en stichtingen van de ene Staat, in de andere Staten die bij het Verdrag partij zijn, de rechtspositie, welke zij volgens hun eigen wet bezitten, evenwel met dezelfde beperking, welke ingevolge artikel 5 geldt ten aanzien van vennootschappen, verenigingen en stichtingen, welke wel rechtspersoon zijn.

Artikel 8 bevat de gebruikelijke clause omtrent de openbare orde.

Artikel 9 geeft de partijen de bevoegdheid, bij ondertekening of bekrachtiging van het Verdrag een voorbehoud te maken ten aanzien van de materiële omvang der toepassing

van het Verdrag. Een Staat kan bijvoorbeeld stellen, dat hij het Verdrag alleen op rechtspersoonlijkheid bezittende vennootschappen zal toepassen. Hij kan dan echter geen aanspraak maken op toepassing van het Verdrag door de andere partijen ten aanzien van de groepen die hij, door keuze voor de rechtspersoonlijkheid bezittende vennootschappen alleen, heeft uitgesloten.

De Minister van Justitie,
SAMKALDEN.

De Minister van Buitenlandse Zaken a. i.,
W. DREES.

De Minister van Zaken Overzee,
HELDERS.